

1. בראשית פרק יט

(ל) ויעל לוט מצוער וישב בהר ושתי בנותיו עמו כי ירא לשבת בצוער וישב במערה הוא ושתי בנותיו: (לא) ותאמר הבכירה אל הצעירה אבינו זקן ואיש אין בארץ לבוא עלינו כדרך כל הארץ:

(לב) לכה נשקה את אבינו יין ונשכבה עמו ונחיה מאבינו זרע:

(לג) ותשקין את אביהן יין בלילה הוא ותבא הבכירה ותשכב את אביה ולא ידע בשכבה ובקומה:

(לד) ויהי ממחרת ותאמר הבכירה אל הצעירה הן שכבתי אמש את אבי נשקנו יין גם הלילה ובאי שכבי עמו ונחיה מאבינו זרע:

(לה) ותשקין גם בלילה ההוא את אביהן יין ותקם הצעירה ותשכב עמו ולא ידע בשכבה ובקומה:

(לו) ותהרין שתי בנות לוט מאביהן:

(לז) ותלד הבכירה בן ותקרא שמו מואב הוא אבי מואב עד היום:

(לח) והצעירה גם היא ילדה בן ותקרא שמו בן עמי הוא אבי בני עמון עד היום: ס

4. רשב"ם בראשית פרק יט

(ל) כי ירא לשבת בצוער - שלא הניחה המלאך אלא בשביל שלא היה לו פנאי להימלט ההרה, ועכשיו שהיה לו פנאי קיים דברי המלאך לשבת בהר אולי יהפוך העיר:

5. רד"ק בראשית פרק יט

(לא) ותאמר אבינו זקן - ואין תקוה עוד שיקח אשה ויהיו לו בנים, ואם אנחנו נמות בלא זרע הנה לא ישאיר זכר מאבינו, ואם תאמרי נקח לנו בעלים ויהיה לנו זרע - לא נמצא, כי "ואיש אין בארץ לבוא עלינו". רוב המפרשים פירשו, כי חשבו כי כל הארץ כסדום ועמורה שלא נשאר איש ואשה בארץ. וזהו רחוק, שהרי יצאו הם מצוער שלא נהפכה, וכן יש להם לחשוב כי שאר הארץ גם כן לא נהפכה, גם שמעו מאביהן כי סדום ועמורה מרעת יושביה נהפכה. וטוב הוא מה ששמעתי בשם יוסף קרא, כי אמרה הבכירה לא נמצא באדם שירצה לקחת אותנו לנשים, כי יאמרו מאנשי ההפכה הן ואין ראוי להתחבר עמהן:

6. אברבנאל בראשית פרק יט

והנה לא הלך לוט אצל אברהם בדעתו ששם נפשו בכפו למלטו מיד ארבעת המלכים, לפי שבוש מאברהם שעזב חברתו והלך לשבת בערי הכנע, ולכן כאדם קץ בחייו נתבייש ללכת אצל אברהם עני ודל ובחר לשבת במערה, ופתה את בנותיו (שיקר להן) לאמר שצוער שיצאו ממנה נהפכה, שהיא לא נמלטה אלא בעדו כדי שיתישב בה, אבל בצאתו משם נהפכה ג"כ וגם שכל העולם נפסד עם סדום ובנותיה (ועריה) כי היה ההפסד כללי כמבול... והמה היו כיונות פותות אין לב והאמינו לדבריו לחולשת דעתו, ולזה אמרה הבכירה אל הצעירה: "אבינו זקן ואיש אין בארץ לבא עלינו כדרך כל הארץ", כי חשבו כי צוער גם היא נהפכה ושכן נהפך העולם כלו, ולא עשו אם כן מה שעשו מפני צניעותן כמו שכתב הרמב"ן, אלא שחשבו שהיה העולם חרב.

7. רמב"ן בראשית פרק יט

(לב) וטעם ונחיה מאבינו זרע - באולי כי אמרו נעשה אנחנו המעשה הראוי לנו, כי ירחם האלהים ונוליד זכר ונקבה ויתקיים העולם מהם, כי עולם חסד יבנה (תהלים פט ג), ולא לחנם הצילנו ה'. והנה היו צנועות ולא רצו לאמר לאביהם שישא אותן, כי בן נח מותר בבתו (סנהדרין נח ב), או שהיה הדבר מכוער מאד בעיני הדורות ההם ולא נעשה כן מעולם, וכן רבותינו בהגדות מגנים את לוט מאד (נזיר כג א):

8. רבינו בחיי בראשית פרק יט

(ל) וישב בהר ושתי בנותיו עמו - מעשה בנות לוט ענין מחודש היה, והן היו צנועות ומתביישות לתבוע את אביהן, שהרי בן נח מותר בבתו. ורז"ל אמרו (ב"ר נא, יג) שנתכוונו לש"ש כדי ליישב העולם, כי היו רואות החורבן הגדול בדור ההוא והיו מתפחדות לאבד מין האדם, ולפי שכבר נאבדה אמן בלקות נציב מלח ואביהן היה יחיד בלא בת זוגו, ע"כ הוצרכו לעשות המעשה הזה בו

2. בראשית פרק יט

(טו) וכמו השחר עלה ונאיצו המלאכים בלוט לאמר קום קח את אשתך ואת שתי בנותיך הנמצאות פן תספה בעון העיר:

(טז) ויתמהמה ויחזיקו האנשים בגדו ובגיד אשתו ובגיד שתי בנותיו בתחתיה עליו ויצאהו וינחהו מחוץ לעיר:

(יז) ויהי כהוציאם אתם החוצה ויאמר המלט על נפשך אל תבטי אחרריך ואל תעמד בקל הכפר ההרה המלט פן תספה:

(יח) ויאמר לוט אליהם אל נא אדוני:

(יט) הנה נא מצא עבדך חן בעיניך ותגדל חסדך אשר עשית עמדי להחיות את נפשי ואנכי לא אוכל להמלט ההרה פן תדבקני הרעה ומתי:

(כ) הנה נא העיר הזאת קרבה לנוס שמה והוא מצער אמלטה נא שמה הלא מצער הוא ותחי נפשי:

(כא) ויאמר אליו הנה נשאתי פניך גם לדבר הזה לבלתי הפכי את העיר אשר דברת:

(כב) מהר המלט שמה כי לא אוכל לעשות דבר עד באף שמה על פן קרא שם העיר צוער:

3. רש"י בראשית פרק יט

(ל) כי ירא לשבת בצוער - לפי שהיתה קרובה לסדום: (לא) אבינו זקן - ואם לא עכשיו אימתי, שמא ימות או יפסוק מלהוליד: ואיש אין בארץ - סבורות היו שכל העולם נחרב כמו בדור המבול: (לג) ותשקין וגו' - יין נזדמן להן במערה להוציא מהן שני אומות: ותשכב את אביה - ובצעירה כתיב (פסוק לה): "ותשכב עמו"! צעירה לפי שלא פתחה בזנות אלא אחותה למדתה, חיסך עליה הכתוב ולא פירש גנותה, אבל בכירה שפתחה בזנות פרסמה הכתוב במפורש: ובקומה - של בכירה נקוד, לומר הרי הוא כאילו לא נכתב, לומר שבקומה ידע, ואעפ"כ לא נשמר ליל שני מלשנות. אמר רבי לוי: כל מי שהוא להוט אחר בולמוס של עריות, לסוף מאכילים אותו מבשרו:

לש"ש, וזה יברר משיח בכל תאוות דישראל
דהכל מסודר מששת ימי בראשית מה' יתברך...

10. בראשית פרק יט

(כז) וַיִּשְׁפָּם אַבְרָהָם בְּבִקְרָאֵל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר עָמַד
שָׁם אֶת פְּנֵי ה':

(כח) וַיִּשְׁקֹף עַל פְּנֵי קְדָם וַעֲמָרָה וְעַל כָּל פְּנֵי אֶרֶץ
הַכְּפָר וַיֵּרָא וְהִנֵּה עָלָה קִיטֹר הָאֶרֶץ קָקִיטֹר
הַכְּבָשָׂן:

(כט) וַיְהִי בְּשַׁחַת אֱלֹהִים אֶת עֲרֵי הַכְּפָר וַיִּזְכֹּר
אֱלֹהִים אֶת אַבְרָהָם וַיִּשְׁלַח אֶת לוֹט מִתּוֹךְ הַהֶפְכָּה
בְּהֶפֶךְ אֶת הָעָרִים אֲשֶׁר יָשָׁב בָּהֶן לוֹט:

11. הרב חרל"פ זצ"ל נימוקי המקראות וירא

אברהם ראה בזה, שכמו שהוא ניצול מכבשן
האש באור כשדים, כן עתה: "עלה קטור הארץ
כקטור הכבשן", כלומר שהצלה זו של לוט
ובנותיו דומה במעלתה לאותה הצלה שניצול הוא
מכבשן האש, שכן ע"י הצלה זו יצא דוד מלך
ישראל ונתגלה אורו של משיח.

12. הרב אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

הנה רבים אומרים לנפשם, הן כבר שפכנו תפילות
בעושר, מדוע עדיין בוששה ישועתנו מלבוא!!
ילמדו מפרשתנו, שאברהם אבינו התפלל להצלת
בני סדום ועמורה מהפיכת העיר, "אולי יש
חמשים צדיקים... ארבעים וחמשה... ארבעים...
ולכאורה נראה שתפילתו לא הועילה במאומה
שהרי לבסוף נהפכה העיר "כמהפכת סדום
ועמורה"! אבל כבר כתבו הרה"ק רבי צדוק הכהן
מלובלין זי"ע (פרי צדיק אות ה) והרה"ק
מהרי"ד מבלז זי"ע, שוודאי הועילה התפילה,
האף אמנם לא על כל העיר, אלא גבי לוט,
ש"ממנו מלכות בית דוד (היוצא מרות
המואביה), ממנו מלך המשיח". ללמדך שאין
תפילה שאינה פועלת, אלא שפעמים נוטלה
הקב"ה לענין אחר הנצרך יותר לנו ואיננו יודעים
כלל על צורך זה.

וכבר אמרו במדרש (ילקוט"ש ישעיה תקט) שיש
תפילה שנענית עד שלא הוציאה האדם בפיו, כמו
שנאמר: "והיה טרם יקראו ואני אענה עוד הם
מדברים ואני אשמע", ויש הנענית בו ביום וכו',
ויש הנענית לסוף שבעים שנה. וביארו צדיקים,
שהתפילה מרחפת באוויר עד בוא עתה וזמנה
להתקבל לפני כסא הכבוד (ולפעמים פועלת
לטובה בענין אחר). וכן כתוב במדרש (דבר"ר
ואתחנן ב יב), א"ר חייא רבה: כתוב "קוה אל ה'
חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'" - הוי מתפלל וחוזר
ומתפלל, ויש שעה שיתנו לך. ובזה ביארו את
הכתוב: "ה' הושיעה המלך יעננו ביום קראנו",
דלכאורה מהו אומרו "יעננו", היה לו לומר
"עננו" - לשון תחינה ובקשה, אנא ממך עננו!!
אלא ביאורו "המלך יעננו" - שהוא ללא כל
ספיקא וספק ספיקא, ברור לנו שהמלך יעננו,
אף אם עדיין אינו נראה, מ"מ סמוך לבו ובטוח
שהמלך יעננו. וכך הוא לשון המאירי (ב"ב
קטז): לעולם יהא לבו של אדם בטוח שהתפילה
כשהיא נעשית כתקונה מבטלת את הגזירה.

כדי לחיות הזרע ממנו ושלא יכלה המין. ומזה
אמרו בטענתם: "ואיש אין בארץ" וגו', ומפני זה
לא תמצא שהזכיר בהן הכתוב לשון זנות בכל
הפרשה לפי שכוונתם היתה לש"ש, וע"כ זכתה
הבכירה שיצאת ממנה רות המואביה שקבלה
עליה תר"ו מצות שישראל יתרים על בני נח,
וזכתה הצעירה שיצאת ממנה נעמה העמונית
שיצא ממנה רחבעם בן שלמה, ונמצא ששתיהן
זכו למלכות בית דוד. וזהו שאמרו רז"ל בענין
עמון ומואב (ב"ק לח ב): "אל תצורם ואל תתגר
בם" - בשביל שתי פרידות טובות שאני עתיד
להוציא מהם זו רות המואביה ונעמה העמונית...

(לג) ותשקין את אביהן יין בלילה הוא - היה
ראוי שיאמר בלילה ההוא, אבל מלת "הוא" שמו
של הקב"ה, וזהו שדרשו רז"ל (ב"ר נא, י):
הקב"ה סייע באותו מעשה, ונזדמן להן יין
במערה.

9. ר' צדוק הכהן מלובלין זצ"ל תקנת השבין

עמוד קעג

וע"כ נאמר (תהלים פ"ט, כ"א): "מצאתי דוד
עבדי", כי הקמת עולה של תשובה של דוד שזכה
להיות חי וקיים ע"י תיקון כל החשכות של עולם
הזה, אור זה בעולם הזה הוא אבוד מכל אדם
ואינו מתגלה אלא דרך מציאה, ואמרו (בראשית
רבה מ"א, ד'): "היכן מצאתיו? בסדום, דכתיב:
"בנותיך הנמצאות", ואין לך בני אדם גרועים
בשיקוע בכל מיני תאוות גופניות של עולם הזה
כאנשי סדום, ולוט בשביל כן נתחבר עמהם, ואין
לך מגונה מהביאה על בנותיו שהוא תכלית
השיקוע בתאוות, וכמו שאמרו (בראשית רבה
מ"א, ז'): "מי שלהוט אחר בולמוס של עריות
סוף מאכילין אותו מבשרו", ולשון בולמוס היינו
תוקף תאוות הנוגע עד חיותו ממש, כענין "אחזו
בולמוס" דיומא (פ"ג א), אלא שהן כיוונו לש"ש
כמו שאמרו בנזיר (כ"ג א), וע"כ נקבותיהם
מותרות, וכן אמרו (ב"ק ל"ח ב): "בכורה שקדמה
לדבר מצוה" וכו', ובמדרש אמרו (במדבר רבה כ',
כ"ג): "בכירה שפתחה בזנות פרסמה הכתוב",
וכן ברש"י (פרשת וירא י"ט, ל"ג), ובבראשית
רבה (סוף פרשה נ"א, י') פליגי אמוראי בזה.
ובודאי כל דבריהם אמת, דלהיותן בנות לוט
מסתמא היו משוקעות בתאוות גם כן, ומ"מ כאן
מפרש בכתוב כוונתם לשם שמים גם כן, שאמרו
"ונחיה מאבינו זרע" שכיוונו לקיום עולם,
ובבראשית רבה שם אמרו: "זרע הבא ממקום
אחר - זה משיח", עיין שם:

ונראה לי לפי שהוא קיום כל העולם כולו, שכולו
לא נברא אלא בשבילו שיבוא ויתקן הכל כמו
שהיה בתחילת הבריאה, וכוונתם לקיום כל
העולם כולו על ידם אחר שנחרב שהיו סבורים
שכל ההשאה מהם, הרי באו לתקן כל העולם
כולו אחר הקלקול, ותיקון העולם הוא ע"י
משיח, ובשביל חשקם זה שהיה לש"ש זכו לכך
באמת להיות אותו זרע מהם אחר זיכוך הרבה
דורות מפסולת הכוונה דזנות שהיה להם גם כן,
וכל השתלשלות נפש דמשיח בעולם היה ע"י
ענינים כאלו שיהיה מחשבת תאוה, ומ"מ הוא